

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний технічний університет
(ДДТУ)

А.В. Вороніна

МЕНЕДЖМЕНТ

Навчальний посібник

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Кам'янське
«ДДТУ»
2019

УДК 658.8.013
В75

Рецензенти:

Міненко Михайло Анатолійович – д.е.н., професор, завідувач кафедри технологій управління Навчально-наукового інституту неперервної освіти Національного авіаційного університету (м.Київ);

Комеліна Ольга Володимирівна – д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту і логістики Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка;

Карачина Наталія Петрівна – к.е.н., професор кафедри менеджменту, маркетингу та економіки Вінницького національного технічного університету

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист № 1/11-23.2-85 від 03.07.2019 р).

Вороніна А.В

Менеджмент: навч.посібник. – Кам'янське: ДДТУ, 2019. – 356с.

ISBN 978-966-175-188-9

У навчальному посібнику за допомогою графічно-логічних засобів у структурно-логічній послідовності наведено теоретичний матеріал з дисципліни «Менеджмент». Для різнобічного, ґрунтовного засвоєння та перевірки знань студентів у посібнику, а саме у практичному його аспекті, пропонується підхід, який ґрунтується на використанні для ознайомлення теоретичних відомостей, контрольних запитань, тестових та ситуаційних завдань до кожної теми, що гармонійно доповнює процес освоєння курсу. У кінці видання наводиться термінологічний словник та список рекомендованої літератури. Посібник розроблений відповідно до послідовності тем навчальної програми, яка ґрунтується на розгляді управління організацією з позицій процесійного підходу, тобто, поетапного виконання функцій і методів менеджменту, управлінських рішень та комунікацій, форм влади і стилів керівництва, управління змінами, конфліктами і стресами, оцінювання економічної, організаційної та соціальної ефективності системи менеджменту. Разом з тим, враховано елементи системного, ситуаційного та функціонального підходів. Посібник розрахований на студентів економічних та технічних спеціальностей, які вивчають дисципліну «Менеджмент». Рекомендовано для використання у навчальному процесі та для самостійної підготовки студентів.

УДК 658. 8.013

ISBN 978-966-175-188-9

© А.В.Вороніна, 2019
© ДДТУ, 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
Тема 1. ПОНЯТТЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО РОЗВИТКУ	Ошибка! Закладка не определена.
1.1. Менеджмент – специфічна сфера людської діяльності..	Ошибка! Закладка не определена.
1.2. Менеджер у системі управління	Ошибка! Закладка не определена.
1.3. Виникнення і еволюція менеджменту	Ошибка! Закладка не определена.
1.4. Основні наукові підходи в сучасному менеджменті	Ошибка! Закладка не определена.
1.5. Сучасна система поглядів на менеджмент	Ошибка! Закладка не определена.
<i>Контрольні питання</i>	<i>Ошибка! Закладка не определена.</i>
<i>Контрольні тести.....</i>	<i>Ошибка! Закладка не определена.</i>
<i>Індивідуальні завдання</i>	<i>Ошибка! Закладка не определена.</i>
Тема 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ	Ошибка! Закладка не определена.
2.1. Основи теорії управління....	Ошибка! Закладка не определена.
2.2. Основні закони і закономірності менеджменту	Ошибка! Закладка не определена.
2.3. Характеристика принципів менеджменту	Ошибка! Закладка не определена.
2.4. Функції та процес менеджменту.....	Ошибка! Закладка не определена.
2.5. Сутність і класифікація методів менеджменту	Ошибка! Закладка не определена.
<i>Контрольні питання</i>	<i>Ошибка! Закладка не определена.</i>
<i>Контрольні тести.....</i>	<i>Ошибка! Закладка не определена.</i>
<i>Індивідуальні завдання</i>	<i>Ошибка! Закладка не определена.</i>
Тема 3. ОРГАНІЗАЦІЯ, Ї ВНУТРІШНЄ ТА ЗОВНІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ.....	Ошибка! Закладка не определена.
3.1. Організація як відкрита ринкова система	Ошибка! Закладка не определена.
3.2. Різновиди організацій.....	Ошибка! Закладка не определена.
3.3. Характеристика внутрішнього та зовнішнього середовища організації	Ошибка! Закладка не определена.

Контрольні питання **Ошибка! Закладка не определена.**
Контрольні тести..... **Ошибка! Закладка не определена.**
Індивідуальні завдання **Ошибка! Закладка не определена.**

Тема 4. ФУНКЦІЇ МЕНЕДЖМЕНТУ **Ошибка! Закладка не определена.**

4.1. Поняття функцій менеджменту **Ошибка! Закладка не определена.**

4.2. Класифікація функцій менеджменту..... **Ошибка! Закладка не определена.**

4.3. Планування як загальна функція менеджменту**Ошибка! Закладка не определена.**

4.4. Організування як загальна функція менеджменту**Ошибка! Закладка не определена.**

4.5. Мотивування як загальна функція менеджменту**Ошибка! Закладка не определена.**

4.6. Контролювання як загальна функція менеджменту**Ошибка! Закладка не определена.**

4.7. Регулювання як загальна функція менеджменту.....**Ошибка! Закладка не определена.**

Контрольні питання **Ошибка! Закладка не определена.**

Контрольні тести..... **Ошибка! Закладка не определена.**

Індивідуальні завдання **Ошибка! Закладка не определена.**

Тема 5. УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ **Ошибка! Закладка не определена.**

5.1. Сутність управлінських рішень та їх роль в досягненні мети організації **Ошибка! Закладка не определена.**

5.2. Класифікація управлінських рішень **Ошибка! Закладка не определена.**

5.3. Моделі та сучасні підходи до прийняття управлінських рішень **Ошибка! Закладка не определена.**

5.4. Основні вимоги до управлінських рішень та критерії їх оцінки **Ошибка! Закладка не определена.**

Контрольні питання **Ошибка! Закладка не определена.**

Контрольні тести..... **Ошибка! Закладка не определена.**

Індивідуальні завдання **Ошибка! Закладка не определена.**

Тема 6. ІНФОРМАЦІЯ І КОМУНІКАЦІЇ В МЕНЕДЖМЕНТІ **Ошибка! Закладка не определена.**

6.1. Сутність комунікацій, їх види та значення**Ошибка! Закладка не определена.**

6.2. Інформація, її види та роль у менеджменті **Ошибка! Закладка не определена.**

6.3. Організація комунікативного процесу, його етапи **Ошибка! Закладка не определена.**

6.4. Збори та наради як форма обміну управлінською інформацією **Ошибка! Закладка не определена.**

6.5. Організація ділових бесід.... **Ошибка! Закладка не определена.**

6.6. Прийом відвідувачів..... **Ошибка! Закладка не определена.**

6.7. Спілкування по телефону.... **Ошибка! Закладка не определена.**

Контрольні питання **Ошибка! Закладка не определена.**

Контрольні тести..... **Ошибка! Закладка не определена.**

Індивідуальні завдання **Ошибка! Закладка не определена.**

Тема 7. МЕНЕДЖЕР — ОРГАНІЗАТОР ТРУДОВОГО КОЛЕКТИВУ. ГРУПОВА ДИНАМІКА **Ошибка! Закладка не определена.**

7.1. Соціальні групи як сполучні ланки між індивідом та суспільством. Поведінка людей у групах **Ошибка! Закладка не определена.**

7.2. Різновиди та особливості первинних колективів, їх класифікація..... **Ошибка! Закладка не определена.**

7.3. Структура трудового колективу, інтереси різних груп.. **Ошибка! Закладка не определена.**

7.4. Формування трудового колективу, особливості менеджменту на різних стадіях розвитку..... **Ошибка! Закладка не определена.**

7.5. Згуртованість колективу: суть, стадії та рівні. Фактори, які впливають на згуртованість, роль менеджера **Ошибка! Закладка не определена.**

7.6. Соціально-психологічний клімат трудового колективу, його суть та формування **Ошибка! Закладка не определена.**

7.7. Шляхи формування колективу. Сумісність у колективі **Ошибка! Закладка не определена.**

7.8. Групова динаміка..... **Ошибка! Закладка не определена.**

Контрольні питання **Ошибка! Закладка не определена.**

Контрольні тести..... **Ошибка! Закладка не определена.**

Індивідуальні завдання..... **Ошибка! Закладка не определена.**

Тема 8. УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ ТА СТРЕСАМИ

..... **Ошибка! Закладка не определена.**

8.1. Сутність конфліктів та стресів **Ошибка! Закладка не определена.**

- 8.2. Типи конфліктів та їх класифікація **Ошибка! Закладка не определена.**
- 8.3. Причини конфлікту та їх усунення **Ошибка! Закладка не определена.**
- 8.4. Етапи розвитку конфлікту .. **Ошибка! Закладка не определена.**
- 8.5. Способи подолання конфлікту **Ошибка! Закладка не определена.**
- 8.6. Вибір менеджером стратегії поведінки в умовах конфлікту **Ошибка! Закладка не определена.**
- 8.7. Управління стресами **Ошибка! Закладка не определена.**
Контрольні питання **Ошибка! Закладка не определена.**
Контрольні тести **Ошибка! Закладка не определена.**
Індивідуальне завдання **Ошибка! Закладка не определена.**

Тема 9. КЕРІВНИЦТВО, ЛІДЕРСТВО, КУЛЬТУРА Ошибка! Закладка не определена.

- 9.1. Поняття та загальна характеристика керівництва **Ошибка! Закладка не определена.**
- 9.2. Лідерство, вплив, влада **Ошибка! Закладка не определена.**
- 9.3. Стили керівництва **Ошибка! Закладка не определена.**
- 9.4. Культура управління **Ошибка! Закладка не определена.**
Контрольні питання **Ошибка! Закладка не определена.**
Контрольні тести **Ошибка! Закладка не определена.**
Індивідуальне завдання **Ошибка! Закладка не определена.**

Тема 10. УПРАВЛІННЯ ТРУДОВИМИ РЕСУРСАМИ .. Ошибка! Закладка не определена.

- 10.1. Групи трудових ресурсів в організації та їх особливості **Ошибка! Закладка не определена.**
- 10.2. Управління трудовими ресурсами та їх основні етапи **Ошибка! Закладка не определена.**
- 10.3. Планування трудових ресурсів **Ошибка! Закладка не определена.**
- 10.4. Управління розстановкою та висуванням кадрів **Ошибка! Закладка не определена.**
- 10.5. Управління використанням кадрів **Ошибка! Закладка не определена.**
Контрольні питання **Ошибка! Закладка не определена.**
Контрольні тести **Ошибка! Закладка не определена.**
Індивідуальні завдання **Ошибка! Закладка не определена.**

Тема 11. ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ПРАЦІ Ошибка! Закладка не определена.

11.1. Особливості управлінської праці..... **Ошибка! Закладка не определена.**

11.2. Облік, аналіз робочого часу**Ошибка! Закладка не определена.**

11.3. Планування особистої праці керівника .. **Ошибка! Закладка не определена.**

Контрольні питання **Ошибка! Закладка не определена.**

Контрольні тести..... **Ошибка! Закладка не определена.**

Індивідуальні завдання **Ошибка! Закладка не определена.**

Тема 12. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗМІНИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕНЕДЖМЕНТУ Ошибка! Закладка не определена.

12.1. Управління організаційними змінами **Ошибка! Закладка не определена.**

12.2. Ефект управління та його складові..... **Ошибка! Закладка не определена.**

12.3. Ефективність управління та її характеристика.....**Ошибка! Закладка не определена.**

12.4. Основні показники ефективності **Ошибка! Закладка не определена.**

12.5. Підходи до оцінки ефективності управління**Ошибка! Закладка не определена.**

Контрольні питання **Ошибка! Закладка не определена.**

Контрольні тести..... **Ошибка! Закладка не определена.**

Індивідуальні завдання **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК**Ошибка! Закладка не определена.**

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

ВСТУП

Проблеми підвищення ефективності розвитку підприємства багато в чому визначаються організованістю його системи управління, яка в свою чергу залежить від чіткої структури, діяльності всіх елементів для досягнення поставлених цілей. А все це і є складовими поняття «менеджмент», без знання принципів і методів якого неможливо сьогодні керувати на будь-якому рівні ієрархії.

Мета видання – сформувати у студентів систему фундаментальних знань з менеджменту, способів, механізмів та інструментарію системного управління організацією.

У навчальному посібнику «Менеджмент» у структурно-логічній послідовності наведено теоретичний матеріал з дисципліни «Менеджмент». Після самостійного вивчення теоретичного матеріалу за вказаними літературними джерелами після кожної теми треба відповісти на контрольні теоретичні питання, тести та виконати індивідуальні завдання для самоперевірки, які наведені в кінці кожної із тем.

Запропоновані послідовність, кількість та структура тем мають оптимальний, проте рекомендований характер з урахуванням вимог змісту навчальної програми дисципліни, і можуть змінюватися залежно від кількості годин, відведених для занять, та обсягу пройденого матеріалу для студентів відповідних форм навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти після успішного вивчення дисципліни «Менеджмент» повинні засвоїти компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

- здатність до застосування концептуальних і базових знань, розуміння предметної області і професії менеджера;
- здатність визначати та описувати характеристики організації;
- здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища, визначати перспективи розвитку організації;

- здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

Програмні результати навчання:

- демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства;

- виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень;

- застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організацій;

- виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

Вивчення даного курсу базується на таких дисциплінах, як «Право», «Соціологія», «Економічна теорія», «Економіка підприємства» є підґрунтям для вивченого дисципліни менеджерського циклу.

Література, використана під час формування видання, - також рекомендована студентам для глибшого ознайомлення з метою розвитку власного світогляду. Для цілісного і ґрунтовного засвоєння знань студентами у посібнику пропонується підхід, згідно з яким основні терміни здебільшого подані у графологічному форматі зі збереженням наскрізності сприйняття та логіки розвитку кожної теми курсу. Це дає можливість вивчати предмет системно, легко і невимушено. При підготовці навчального посібника за основу взяті праці відомих вітчизняних та зарубіжних авторів, які являються загально визнаними авторитетами в теорії і практиці менеджменту.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Вороніна Алевтина Вікторівна

МЕНЕДЖМЕНТ

навчальний посібник

Підписано до друку 28.05.2019 р. Формат 60x84 1/16
Папір друк. Друк – різнограф. Ум.-друк. арк. 20,52
Тираж – 300. Зам. № 28/19

Видавець і виготовлювач
Дніпровський державний технічний університет
51918, м.Кам'янське, вул. Дніпробудівська, 2

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавництва серія ДК №5399
від 26.07.3017 р.